

Избор на стратегически алтернативи

Базови стратегии за развитие

Концепцията

Стратегическо позициониране

Успешната компания **не само реагира на средата**, но се опитва да ѝ влияе в своя полза чрез избора на подходяща конкурентна позиция.

Конкурентната позиция е **динамична величина**. Тя търпи промяна във времето и подлежи на преосмисляне съобразно промените във вътрешната и външна среда.

Стратегическото позициониране, заедно със структурата на индустрията, представлява **основен критерий** за избор на конкурентна позиция.

Стратегическо позициониране

Съвкупност от последователни действия по обезпечаването на конкурентно положение на фирмата и разработване на подходящ комплекс от системни въздействия върху пазара и конкурентите.

Стратегическо позициониране

- **Основна стратегическа цел** на позиционирането е търсенето и разработването на т.нар. уникална позиция, която да съответства на възможностите на фирмата и изискванията на средата.
- Като се имат пред вид особените компетенции на фирмата, позиционирането **следва да се разглежда като** съвкупност от усилия за създаване на оптимална връзка между възприемания от субектите на средата образ на фирмата и нейните специфични конкурентни предимства.

Стратегическо позициониране

Позициониране - Фирмата трябва да намери точното си място в рамките на определена среда – клъстер, индустрия, пазар, регион, глобално пространство, мислене на потребителя, наред с останалите конкурентните фирми.

Равнища на позициониране според степента на конкретизация на обкръжението и характера на въздействието от и към средата:

- продукт / процес
- бизнес / вид дейност
- фирмата като цяло

Стратегическо позициониране

Стратегическо

- съобразено със собствените възможности
- отчитащо силата, посоката на влияние и взаимната обвързаност на факторите на средата
- насочено към постигане на дългосрочен ефект
- с визия към бъдещето, възможност за улавяне на слаби сигнали

Променливи на позиционирането

Конкурентно предимство

Стратегическото позициониране въплъщава цялостния подход на фирмата към конкуренцията.

В ядрото на позиционирането е конкурентното предимство. В дългосрочен аспект фирмите успяват, ако притежават **устойчиво конкурентно предимство.**

Съществуват два основни типа конкурентно предимство:

- по-ниски разходи
- диференциация

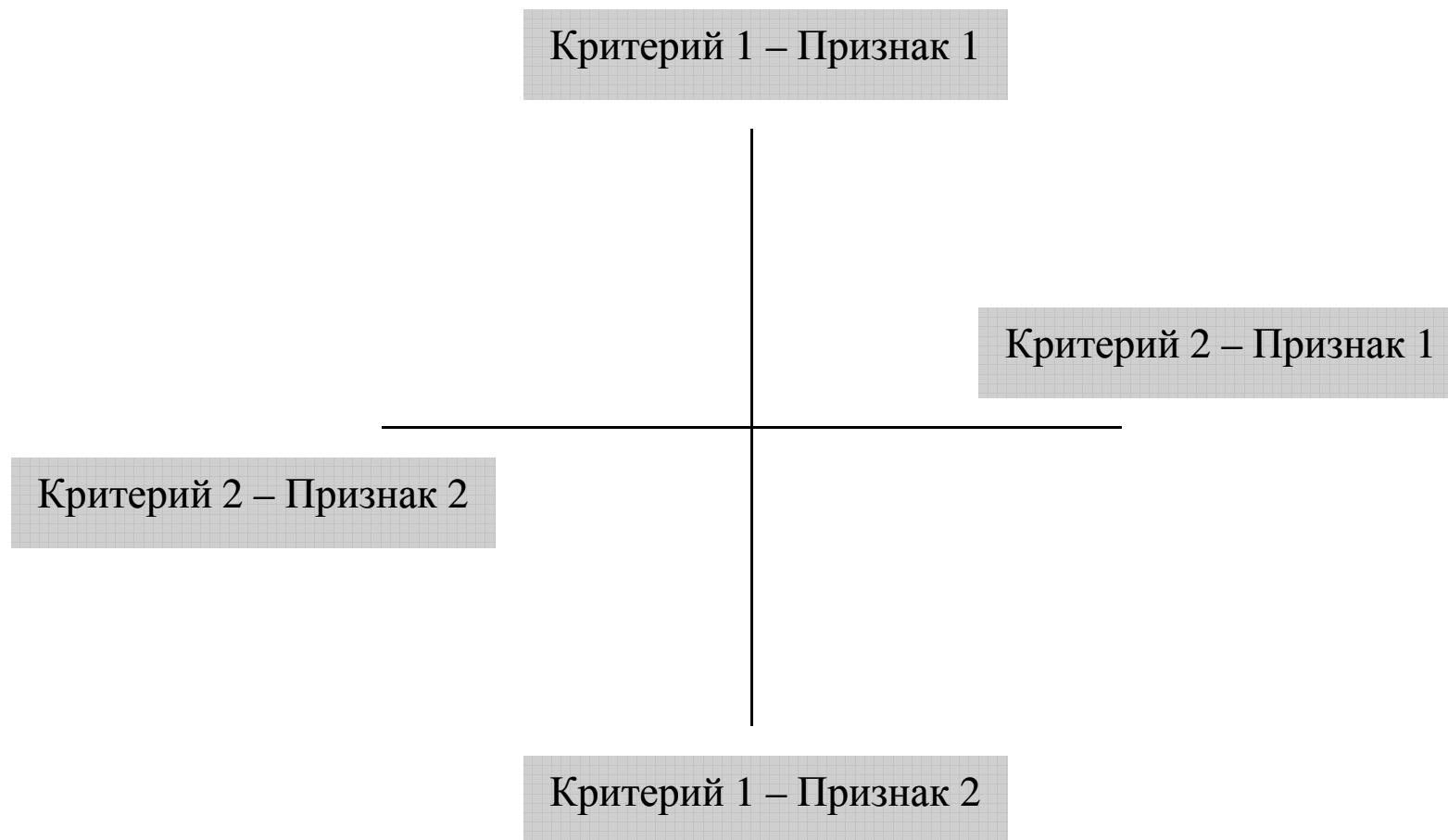
Променливи на позиционирането

Конкурентен обхват

Фирмата трябва да избере:

- гамата от **варианти на продукта**, която ще произвежда
- **каналите на разпространение**, които ще използва
- **типовете купувачи**, които ще обслужва
- **географските области**, в които ще продава
- диапазона от свързани **индустрии**, в които ще се **конкурира**

Конкурентно пространство за стратегическо позициониране на бизнеса

Критерии за позициониране и анализ на бизнеса

- пазарен дял
- качество
- известност на марката
- имидж
- финансова стабилност

Критериите **подлежат на промяна** във времето и могат да **формират различни комбинации** според поставените цели.

Възможности при стратегическото позициониране

- фирмата се позиционира **редом с вече съществуващ конкурент** и провежда агресивна стратегия за неговото изместване на основата на изградените си вътрешни конкурентни предимства
- фирмата **търси ниша**, която е останала незаета; пространство, в рамките на което ще може да развива успешен бизнес на базата на определена диференциация

Условия за успешно позициониране

Процесът на стратегическо позициониране ще има успех ако:

- съответства на фирмените възможности
- отчита тенденциите в развитието на средата
- основава се на широка вътрешна подкрепа
- комуникира се пред контрагентите
- реализира се чрез подходящ комплект от тактически механизми
- актуализира се съобразно промените на средата и вътрешния потенциал / жизнен цикъл на фирмата

Критерии за разпознаване на успешното позициониране

- постигане на стабилни, **устойчиви резултати**
- наличие на **перспективи за развитие**
- **благоприятна оценка** за влиянието на основните фактори на външната среда
- **ясно видима позиция за околните**
- **конкурентите не създават големи проблеми**

Предимства на стратегическото позициониране

- чрез изследване на пазарната структура позволява по-добро оценяване на фирмените позиции и възможностите за бъдещо развитие
- повишава шансовете за разкриване на нови пазарни ниши и завоюване на нови пазарни позиции
- дава възможност за добро съгласуване между развиващите се компетенции на фирмата и променящите се очаквания / изисквания на пазара

Видове стратегическо позициониране

Според мащабите на дейността

- национално
- международно
- глобално

Според конкурентната структура

- лидер
- последовател
- имитатор

Базови стратегии

В зависимост от конкурентното предимство, което фирмата се стреми да постигне (ниски разходи или уникалност на продуктите) и мащабите на пазара, на който иска да се наложи:

- Разходно лидерство
- Диференциация
- Концентрация

Базови стратегии

Конкурентно предимство

Стратегическа цел

Ниски разходи

Уникалност на продукта

Целия отрасъл

Разходно лидерство

Диференциация

Определен сегмент

Концентрация

Разходно лидерство

- **Търсено конкурентно предимство** – снижаване на разходите, производство и реализация на продукцията с ниска себестойност.
- **Приложение** – отрасли, в рамките на които продуктовете диференциация не е приложима, а размерът на продажбите зависи от разликата в цените на отделните предложители; при наличие на възможност за завоюване на значителен пазарен дял.
- **Подходи за реализация** – икономия от мащаба, крива на опита, стандартизация, привилегирован достъп до ресурси, притежаване на патенти и лицензи, протекционистични мерки от страна на държавата; висока техническа компетентност; строг контрол на процесите на производство и разпределение.
- **Рискове** – технологични изменения, които унищожават притежаваното предимство; дифузия на технологията, осигуряваща ниски разходи; неспособност да се улавя своевременно ползата от измененията, внасяни в продуктите; инфлация на разходите, което съкращава разликата в цената.

Диференциация

- **Търсено конкурентно предимство** – уникални качества на продукта, които потребителят различава и желае да притежава.
- **Приложение** – отрасли, в рамките на които продуктите могат да бъдат диференцирани и на тази основа клиентите развиват лоялност към отделните производители.
- **Подходи за реализация** – използване на специфична технология, промени в дизайна, налагане на търговска марка, особености в каналите за реализация и следпродажбеното обслужване, използвани специални материали.
- **Рискове** – повишението на цената, необходима за поддържане на уникалните качества, става неприемлива за клиентите; имитациите намаляват въздействието на диференциацията; трансформиране на продукта от диференциран в обикновен.

Концентрация

- **Търсено конкурентно предимство** – ниски разходи или уникалност по отношение на конкретен пазарен сегмент.
- **Приложение** – специфичен пазарен сегмент, чиито нужди не са покрити от съществуващите предложители в отрасъла.
- **Подходи за реализация** – подробни маркетингови проучвания на специфичните изисквания на потребителите от целевия пазар и прилагане на някои от вече посочените подходи в зависимост от избраната стратегия.
- **Рискове** – различията между целия пазар и сегмента се размиват; целевият пазар се разделя на подсегменти; разликата в цената спрямо неспециализираните конкурентни продукти става прекалено голяма.

Стратегии за фирмен растеж

Матрица на Ансоф

	Съществуващи продукти	Нови продукти
Сегашни пазари	Пазарно проникване	Разработване на продукта
Нови пазари	Разработване на пазара	Диверсификация

Пазарно проникване (увеличаване на пазарния дял)

Реализира се чрез:

- увеличаване количеството на продажби на настоящите клиенти
- отнемане на клиенти от конкурентни фирми
- увеличаване честотата на използване
- търсене на нови приложения на продукта

Разработване на пазара

Реализира се чрез:

- разработка на нови канали за дистрибуция
- разширяване на географските очертания на пазара
- насочване към нови пазарни сегменти

Разработване на продукта

Реализира се чрез:

- значително подобряване на съществуващите продукти
- разширяване на продуктовата гама
- разработка на нови продукти за същия пазар

Диверсификация

Всяко навлизане в нови дейности или области, които могат по различни начини да са свързани да са свързани с вече съществуващите, но които при всички случаи изискват или предполагат значително увеличаване на мениджърските компетенции, ново технологично знание, промени в маркетинговите политики или нови подходи към инвестиционните решения, планиране и контрол.

- **Концентрична**

Към стоковата листа се добавят продукти, които се произвеждат при използване на същите технологии

- **Вертикална**

Усвоява се производството на част от суровините или окомплектовката назад и напред по технологичната верига

- **Хоризонтална**

Производство на стоки, които изискват нови технологии, но се реализират на същите пазари

- **Корпоративна**

Навлизане в изцяло нов бизнес

Procter & Gamble

Продуктова листа:

- фъстъчено масло Jif
- полуготови смеси за кейкове Duncan Hines
- кафета Folger
- прахове за пране Tide
- пасти за зъби Crest
- шампоани Head & Shoulders
- растително масло Crisco
- хартия за битови нужди Charmin
- сапуни Ivory

Коефициент на специализация (КС) – изразява каква част от общия годишен доход на фирмата е свързан с най-крупната ѝ относително обособена пазарно-продуктова дейност.

Категории диверсификация, обособени на база КС:

Единичен продукт: $КС = (0,95 - 1,00)$ Фирмите постигат ръст единствено чрез нарастване на мащаба (McDonald's, Coca-Cola, Apple Computer, Xerox, Polaroid)

Доминантен продукт: $КС = (0,70 - 0,95)$ Малка степен на диверсификация с изразена принадлежност към един основен отрасъл (PepsiCo, Lockheed)

Свързан продукт: $КС < 0,70$ Разрастване чрез добавяне на нови продукти и дейности, които остават неразривно свързани с колективните умения и силни страни, вече притежавани от фирмата (Procter & Gamble, Philip Morris)

Несвързан продукт: Разрастване чрез закупуване на съществуващи компании в области, несвързани със съществуващия бизнес, освен финансово

Коефициент на обвързаност (КО) – отразява каква част от общия доход на фирмата се дължи на най-големия свързан бизнес (най-голямата свързана група продукти)

Коефициент на вертикална интеграция (КИ) – показва каква част от годишните доходи на фирмата произтича от относително обособени нейни звена по технологичната верига (произвеждащи продукти, които не могат да се квалифицират като “крайни” за фирмата, а са такива само за някое от нейните подразделения)

Свързан продукт “**Пряко обвързване**” – новият бизнес е свързан с един от вече съществуващите

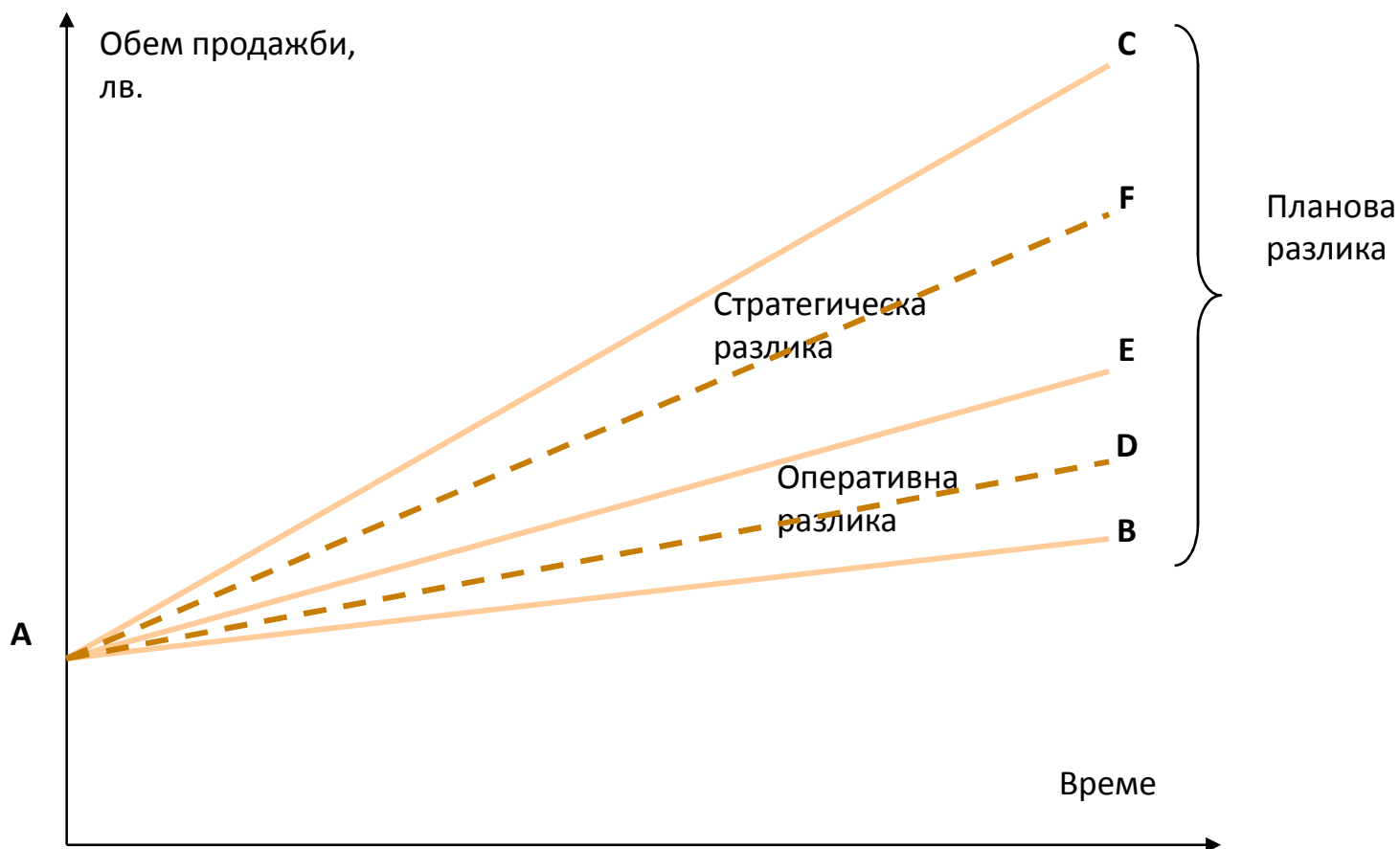
Свързан продукт “**Мрежово обвързване**” – новият бизнес е свързан с повече от един от вече съществуващите бизнеси, дейности или продукти

Портфейлна концепция за диверсификацията – съвкупност, т.е. “портфейл” от внимателно подбрани бизнеси, между които съществува отрицателна корелация на възвращаемостта (когато основните показатели за рентабилност на някои от бизнесите падат, на други да се покачват и обратно)

Концепция за диверсификацията като бягство – приобщаване на нови дейности и бизнеси като отговор на тенденцията към намаляване на нормата на рентабилност и темповете на растеж на фирмата в първоначалния или вече съществуващите бизнеси.

Анализ на разликата

Стратегии за интензивно развитие

- Стратегия за **увеличаване на пазарния дял** – увеличаване на обема на продажбите на съществуващи стоки на съществуващите пазари
  - Откриване на слабите места на конкурентите
  - Привличане на нови потребители
  - Предлагане на допълнителни услуги към основното продуктово предложение
- Стратегия на **развитие на продукта** – интензивна НИРД и въвеждане на нови и усъвършенствани стоки
- Стратегия на **разработване на нови пазари** – пълно използване на маркетинга за увеличаване на продажбите чрез обслужване на все по-голям брой потребители на вътрешния и външните пазари
  - Производствена концепция
  - Ефект от мащаба

Стратегии за интегрално развитие

- **Обратна интеграция** – закупуване на дялов капитал на един или няколко доставчици
- **Права интеграция** – закупуване на търговски фирми или създаване на съвместни дружества, особено ако по канала за реализация остава голям процент от реализираната цена на дребно
- **Хоризонтална интеграция** – поглъщане на конкурентни фирми

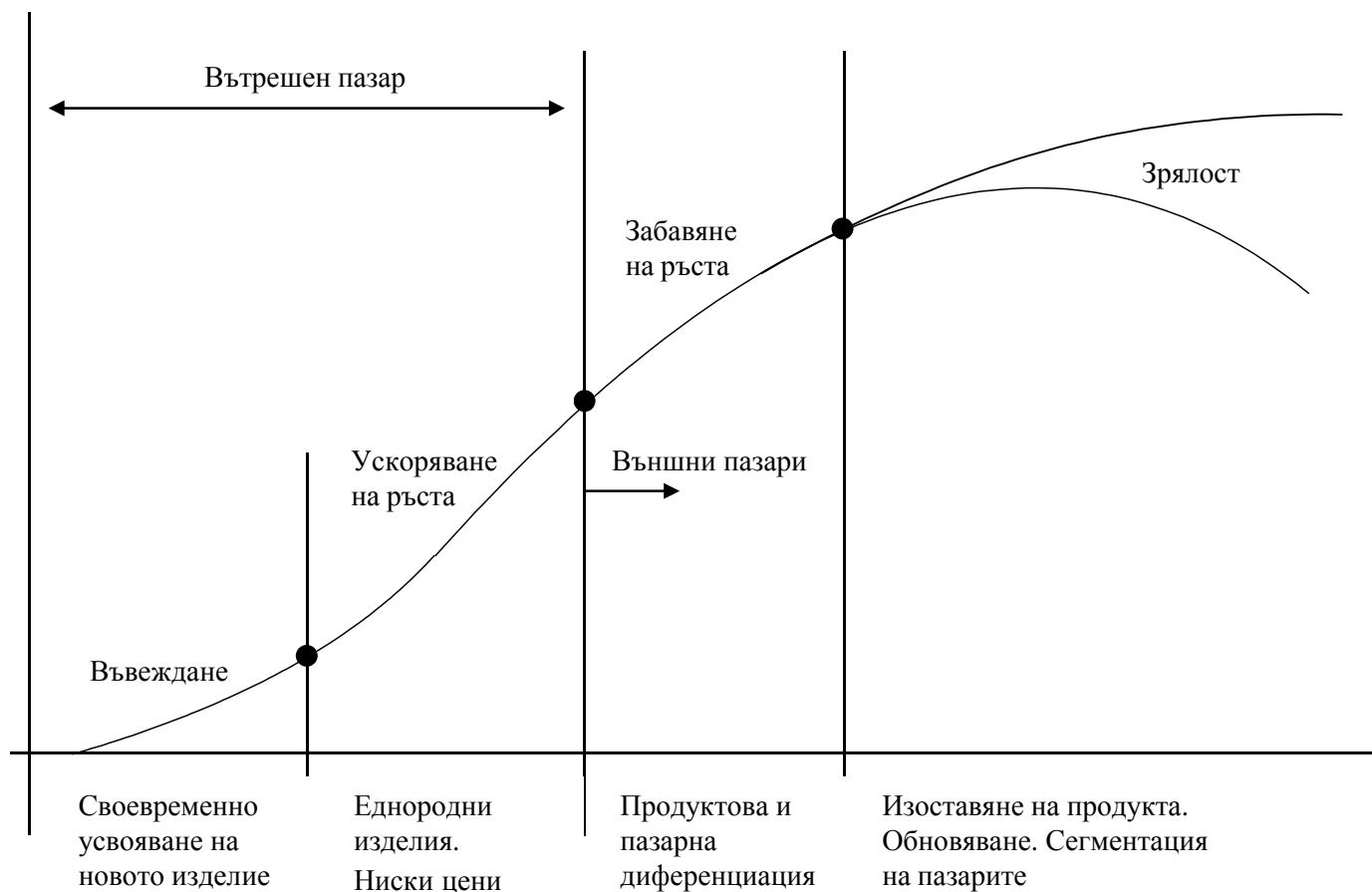

Стратегически алтернативи по етапи на жизнения цикъл

Равнища на прилагане на концепцията за
жизнения цикъл:

- продукт
- фирма
- технология / отрасъл

Промяна на стратегическите алтернативи по етапи на продуктовия жизнен цикъл

Особености на отрасъла

- според фазата на жизнения цикъл на отрасъла

- възникващ
- зрял
- упадащ

- високотехнологичен или традиционен

В първия случай постиженията в изследователската и развойна дейност и защитените нови технологични знания ще имат първостепенно значение за осигуряване на фирмената конкурентоспособност. При традиционните отрасли те ще бъдат подчинени на други функционални области - производство, маркетинг.

Стратегии за конкуриране във ВЪЗНИКВАЩИ отрасли

Стратегически черти на пазарната обстановка:

- “**правилата на играта**” (как ще се прави бизнес и как ще реагира пазарът) не са утвърдени
- **технологичното ноу-хау** е със силно ограничен достъп
- липса на **технологични стандарти**
- недостиг на **информация** за конкурентното обкръжение
- нов пазар, зараждащи се **потребности** и основно маркетингово въздействие върху потребителите-иноватори
- ниско **входни бариери** в отрасъла
- възможни проблеми с организиране на входящата и изходящата **ЛОГИСТИКА**
- възможна липса на подходящи **източници на финансиране**

Стратегии за конкуриране във ВЪЗНИКВАЩИ отрасли

Успешни стратегически ходове:

- Афинитет към **риска**
- Усъвършенстване на **качеството** и функционалното развитие на продукта
- Търсене на **нови групи клиенти**
- Изместване на **рекламния фокус** от предоставяне на информация към изграждане на потребителска лоялност
- Агресивно налагане на **технологични стандарти**
- Модифициране на **цените** за привличане на различни групи ценово-чувствителни клиенти
- Готовност за навлизане на **конкурентни фирми**

Стратегии за конкуриране през прехода към **зрялост** на отрасъла

Промени в конкурентната обстановка:

- Забавени темпове на растеж и **пазарно насищане** (увеличаване на пазарния дял единствено за сметка на конкурентите)
- Риск от натрупване на относително **излишни производствени мощности**
- **Клиентите стават по-взискателни** към продукта и по-твърди при повторни покупки в сравнение с първоначалната
- Изграждане на **конкурентни предимства** най-вече на база намаляване на производствените разходи и следпродажбеното обслужване
- Намаляване на **нормата на рентабилност**
- Ограничени възможности за **продуктово иновиране**
- Ожесточаване на **международната конкуренция** в бранша, политически дискусии относно търговски бариери и протекционизъм
- Сътресения в **отрасловата структура** в резултат на фирмени сливания и придобивания

Стратегии за конкуриране през прехода към **зрялост** на отрасъла

Успешни стратегически ходове:

- Стесняване и скъсяване на **продуктовата листа**, ограничени продуктови модификации
- Акцент върху **обновяването на процесите** и снижаването на разходите
- Увеличаване **продажбите на настоящите клиенти** (по-големи обеми и повече повторни покупки; решаване на повече проблеми и удовлетворяване на повече потребности с продукта; въвеждане на повече допълнителни услуги, съпровождащи продукта)
- **Купуване на конкурентни фирми**
- **Международна експанзия**

Стратегии за конкуриране в зрели и упадаци отрасли

Успешни стратегически ходове:

- **Стратегически фокус** чрез идентифициране, създаване и експлоатиране на сегменти, позволяващи растеж
- **Продуктова диференциация** чрез повишаване на качеството и обновяването на продукцията с цел оживяване на търсенето чрез привличане на нови сегменти или купувачи
- Преследване на **разходно лидерство** чрез повишаване на ефективността на производството и дистрибуцията